

82. Perjantaina 16 päivänä syyskuuta 1994

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia		6) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1993	2875
Vaaleja:		Kertomus n:o 5 Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11	
1) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit	2866	Ensimmäinen käsittely:	
Toinen käsittely:		7) Ehdotukset laeiksi Oulun yliopistosta annetun lain ja Lappeenrannan teknillisestä korkeakoulusta annetun lain muuttamisesta	”
2) Ehdotukset laiksi Pohjoismaiden Investointipankin palveluksessa olevan henkilön verottamisesta annetun lain muuttamisesta sekä laiksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta	2867	Hallituksen esitys n:o 83 Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10	
Hallituksen esitys n:o 2 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36		8) Ehdotus laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta	”
3) Ehdotukset tilintarkastuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi	”	Hallituksen esitys n:o 116 Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 20	
Hallituksen esitys n:o 295/1993 vp Lakialoitteet n:ot 61/1993 vp sekä 4 Talousvaliokunnan mietintö n:o 27		9) Ehdotukset laeiksi työ- ja kansaneläkelainsäädännön muutoksenhakusäännösten uudistamisesta	”
4) Ehdotukset laiksi asumisoikeusyhdistyksistä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi	2870	Hallituksen esitys n:o 117 Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 21	
Hallituksen esitys n:o 16 Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9		10) Ehdotus laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta	”
Ainoa käsittely:		Hallituksen esitys n:o 118 Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 22	
5) Valtioneuvoston päätös raakasokerin tullin väliaikaisesta alentamisesta	2875		
Valtioneuvoston päätös n:o 2 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37			

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 165 laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain 12 §:n muuttamisesta 2875

12) Hallituksen esitys n:o 166 laiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain muuttamisesta ..... ”

13) Hallituksen esitys n:o 167 laiksi Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta sekä laiksi Suomen kalastusvyöhykkeestä annetun lain muuttamisesta 2876

14) Hallituksen esitys n:o 168 kasvin- suojelulaiksi ..... ”

15) Hallituksen esitys n:o 169 taimiain- eistolaiksi ..... ”

16) Hallituksen esitys n:o 170 laiksi tor- junta-ainelain muuttamisesta ..... ”

17) Ed. Kohijoen ym. lakialoite n:o 49 laiksi sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta ..... ”

18) Ed. Kohijoen ym. lakialoite n:o 50 laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poik- keuksellisesta soveltamisesta vuonna 1995 annetun lain 2 §:n muuttamisesta ..... ”

19) Ed. Kohijoen ym. lakialoite n:o 51 laiksi kansaneläkelaiissa säädettyjen eläk- keiden ja avustusten sitomisesta elinkus- tannuksiin annetun lain poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1995 annetun lain 2 §:n muuttamisesta ..... ”

20) Ed. Laaksosen ym. lakialoite n:o 52 laiksi kaupparekisterilain 1 ja 16 §:n muut- tamisesta ..... ”

Pöydällepanoa varten esi- tellään:

21) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9 hallituksen esityksestä laiksi väestötieto- lain 2 §:n muuttamisesta (HE 122) ..... ”

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho E., Bell von, Dromberg, Hacklin, Hautala, Heikkinen, Helle, Huuhtanen, Häkä- mies, Jansson, Jokiniemi, Kanerva, Kemppai- nen, Kuittinen, Kääriäinen, Laaksonen, Lahti- Nuutila, Lahtinen, Laukkanen V., Laurila, Lep- pänen J., Louekoski, Malm, Metsämäki, Myller, Nordman, Ojala A., Ojala O., Pietikäinen S., Polvinen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rehn E., Rehn O., Renko, Riihijärvi, Rusanen, Rönty- nen, Saapunki, Salolainen, Savolainen, Skinnari, Tennilä, Vihriälä ja Viinanen.

Nimenuodon jälkeen ilmoittautuvat edusta- jat Häkämies, Hautala, Salolainen ja Ojala O.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päi- västä yksityisasioiden vuoksi edustajat Hacklin, Kanerva, Kuittinen, O. Ojala, S. Pietikäinen ja Polvinen sekä kuluvan kuun 20 päivään yksityis- asioiden vuoksi ed. Jokiniemi ja 27 päivään vir- katehtävien vuoksi ed. Rusanen.

Uusia hallituksen esityksiä

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hal- lituksen esitykset n:ot 171—180.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vas- taukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 482 ja 485. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit**

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksen 1) asiana on erikoisvaliokuntien täydennysvaalit.

Kun liikennevaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan sekä talousvaliokunnan täydennysvaaleja varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyissä ehdokaslistoissa, jotka puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokuntien jäseniksi ja varajäseniksi ehdotettu valittaviksi yhtä monta kuin vaaleissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaalit ovat yksimieliset ja että valituiksi ovat tulleet ehdokaslistojen mukaisesti:

liikennevaliokunnan varajäseneksi ed. Korteniemi,

sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseneksi ed. Ääri ja varajäseneksi ed. Kauppinen sekä *talousvaliokunnan* varajäseneksi ed. Vuorensola.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi Pohjoismaiden Investointipankin palveluksessa olevan henkilön verottamisesta annetun lain muuttamisesta sekä laiksi työntäjän sosiaaliturvamaksusta annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 2
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, lain uusi nimike, johtolause ja lakiehdotuksen nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 2 ja 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset tilintarkastuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 295/1993 vp
Lakialoitteet n:ot 61/1993 vp sekä 4
Talousvaliokunnan mietintö n:o 27

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 27. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. **K o r h o n e n :** Arvoisa rouva puhemies! Ehdotan, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseessa ehdotettu lakiehdotus.

Ed. **P o l v i :** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevassa tilintarkastuslaissa on lähtökohtana se, että sitä sovelletaan kaikkiin kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollisten yhteisöjen ja säätiöiden tilintarkastukseen ja myös muuhun toimintaan, joka laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi. Lähtökohtana on perustelujen mukaan lisätä tilintarkastuksen ja tilintarkastusjärjestelmän luotettavuutta. Nuo lähtökohdat sinänsä ovat aivan oikeat.

Lähtökohtana on myös se, että taseen loppusummaan, henkilökunnan määrään ja liikevaihdon perusteella määrättävät määrättyt ehdot täyttävät yritykset tulevat sellaisten ammattitilintarkastajien joiden ammattitaito on yhdenmukaisesti todettu tarkastuksen piiriin. Se on myös aivan oikea periaate.

Hallituksen esitys on kuitenkin rakennettu tukemaan erityisesti nyt voimassa olevaa yksityisten yritysten tilintarkastukseen perustuvaa järjestelmää. Julkishallinnon ja -talouden tarkastamistarpeita ei ole siinä otettu huomioon lainkaan, ja se on tämän lain eräs keskeisimpiä heikkouksia. Siitä huolimatta valiokunnan enemmistö on päättänyt nyt hallituksen esityksen kannalle.

Valiokunnan mietintöön sisältyvän vastalauseen mukaisilla muutoksilla lakia voidaan kuitenkin merkittävästi parantaa. Eräs lain heikkous on siinä, että tilintarkastajan ohjaus, valvonta ja auktorisointijärjestelmä säilytetään pääosin edelleen kauppakamarilaitoksella eli elinkeinoelämän etujärjestöllä. Tilintarkastukseen sisältyvä niin hyväksymis- kuin valvontajärjestelmäkin tulisi siirtää kokonaisuudessaan julkisen vallan tehtäväksi, koska tilintarkastajat ovat myös tietyllä tavalla vastuussa julkiselle vallalle tai ainakin heidän tulisi olla.

Talouden varjopuolitutkimukseen perustuen on todettu, että talousrikollisuudesta aiheutuu yhteiskunnalle noin 14 miljardin markan lasku vuodessa. Tutkituista talousrikoksista 67 pro-

senttia oli tehty osakeyhtiöissä, ja niissähän tilintarkastus on pakollinen jo nykyisenkin osakeyhtiöläinsäädännön perusteella. Vaikkakaan tilintarkastus ei sinänsä voi olla rikostutkintaa, saattaa se talousrikollisuuden torjunnassa kuitenkin ennaltaehkäisevässä mielessä löytyä tilintarkastajallekin nykyistä enemmän tehtäväsarkaa.

Nykytilanteeseen verrattuna käsittelyssä oleva esitys heikentää kuntakonsernin tilintarkastuksen tarkoituksenmukaista järjestämistä. Kunnathan ovat siirtäneet entistä enemmän tehtäviä perustamiensa ja omistamiensa yksityisoikeudellisten yhteisöjen hoidettaviksi. Tähän saakka niiden tarkastuksen on voinut suorittaa kunnallinen ammattitilintarkastaja. Mikäli esitys nyt hyväksytään valiokunnan enemmistön esittämässä muodossa, se mahdollisuus poistuu tietyn suuruisilta yrityksiltä, jotka kuitenkin ovat kunnan määräämisvallassa olevia yhteisöjä ja käytännössä toteuttavat kunnallisia tehtäviä. Se puute sinänsä on poistettava valiokunnan mietintöön sisältyvillä vastalauseen mukaisilla korjauksilla.

Lain ensimmäisen käsittelyn yhteydessä käytämässään puheenvuorossa ed. Ala-Nissilä KHT-tilintarkastajana korosti aivan oikein ammattitilintarkastajien merkitystä tilintarkastuksessa yleensä. Siltä osin olen täysin samaa mieltä. Ed. Korva muistaakseni siinä vaiheessa epäili, onko ed. Ala-Nissilä mahdollisesti kokonaan jäävi KHT-tilintarkastajana asian käsittelyyn. Minä voin vakuuttaa 18 vuoden ammattitilintarkastajana toimineena, että ed. Ala-Nissilä ei ainakaan vastauspuheenvuoroja voinut käyttää tilintarkastajana vaan nimenomaan kansanedustajana, niin epätarkkoja olivat ne luvut, joita hän siinä yhteydessä luetteli. Hänen mainitsemansa luvut olivat KHT-tilintarkastajia viitisensataa, HTM-tilintarkastajia 2 000, mutta JHT-tilintarkastajia vain 500, ja hekin ovat kaikki yhden ainoan yhtiön, Auditor Oy:n palveluksessa. Korjattakoon nuo tiedot tässä yhteydessä. KHT-tilintarkastajia oli tämän vuoden alussa 516 henkilöä, HTM-tilintarkastajia 1 209, eikä määrä vielä ole voinut lisääntyä, koska tutkinto oli vasta viime viikonvaihteessa, mutta vähentyä se on voinut. Niitä ei siis ole 2 000:ta.

Todettakoon samalla, että Talouselämä-lehden numeron 9/94 mukaan ammattitilintarkastajia oli KHT-tilintarkastajista 350 ja HTM-tilintarkastajista 200. Siis se kuva, joka pyritään antamaan HTM-tilintarkastajien ammattitilintarkastajien lukumäärästä — 2 000 — on täysin väärä. Oikea luku on 200. Ammattitilintarkasta-

jana pidetään heitä, jotka suorittavat tilintarkastustehtävää päätoimisesti eli harjoittavat sitä ammattinaan. Sen sijaan auktorisoiteja voi olla oleellisesti enemmän.

Mitä tulee JHT-tilintarkastajiin, lukumäärä on tällä hetkellä 90, ja niistä Auditorin palveluksessa on 38. Halusin oikaista nämä luvut sen takia, ettei jää vääriä tietoja pöytäkirjoihin, tai tulee ainakin oikeat tiedot mukaan.

Kaiken kaikkiaan tämä lakiesitys on tehty kaupakamarilaitoksen ehdoilla. Minusta siitä oivallisena todisteena on KHT-yhdistyksen puheenjohtajan Eero Suomelan kirjoittama artikkeli, josta lainaan sanatarkasti näin: ”Keskuskaupakamari hoiti omat leiviskänsä tilintarkastuslain kohdalla erinomaisesti. Paineita tilintarkastajien auktorisoinnin ja valvonnan siirtämiseksi viranomaisille oli olemassa, mutta Keskuskaupakamari onnistui lobbaamaan siten, että se jatkossakin säilyttää nykyisen asemansa. Keskuskaupakamari onnistui myös sisällyttämään lakiin säännöksen oikeudestaan periä tilintarkastajilta maksuja tehtävänsä hoitamiseen. Rajoittamatonta verotusoikeutta sille ei kuitenkaan suotu, vaan maksuja voidaan periä vain aiheuttavia kustannuksia vastaavasti.” Minusta tämä on avoin tunnustus sille, että laki on tehty yksinomaan Keskuskaupakamarin ehdoilla. Siinä mielessä nuo vastalauseeseen sisältyvät esitykset ovat sellaisia, joilla jonkin verran voidaan tätä lakia parantaa.

Ed. B j ö r k e n h e i m (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Polvi on ansiokkaasti paneutunut tilintarkastajien lukumäärää koskevaan tilastoon, enkä yhtään epäile, ettei hänen tilastonsa pidä paikkaansa yhtä hyvin kuin ne, jotka olivat valiokunnan käytettävissä. Mutta tilastoillahan voidaan osoittaa monta asiaa.

Tilintarkastuslain muutoksella nimenomaan pyritään suojaamaan sekä yrittäjää, yritysjohtoa ja yrityksen omistajia että myös tilintarkastajia. Tilintarkastajan ammattihan on erittäin vaativa, ja kuten tiedämme, viime vuosina tilintarkastajia kohtaan on tullut aika kovat paineet, joten katsoimme, että tällä lainmuutoksella oli kiire.

Niin kuin mietinnössä sanotaan, tarkoitushan on kehottaa yhtenäistämään tilintarkastajien koulutusta ja ammattinimikkeitä tulevaisuudessa. Silloin tilanne muuttuu sellaiseksi, että tilintarkastajasta tulee auktorisoitu ammatti kuten lääkärit, juristit ym. ovat tällä hetkellä. Mutta niin kauan kuin yliopisto- tai korkeakoulutasolla

ei tällaista yhtenäistä tutkintoa ole, toimii valio-
kunnan enemmistön mielestä tämä nykyisen la-
kiehdotuksen sisältämä järjestelmä hyvin.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro):
Rouva puhemies! Yhdessä asiassa kai vastauspu-
heenvuorossakin saa olla samaa mieltä eli siinä,
kun ed. Polvi sanoi, että tilintarkastajien valvon-
taa ja siihen liittyviä asioita pitää siirtää pois
Keskuskauppakamarilta. Siellä on samanlainen
mädännäisyys kuin on asianajajien osalta Asian-
ajajaliitossa.

Mutta siltä osin kuin puhutaan talousrikolli-
suuden vastustamisesta, käytän nyt oikeastaan
sen puheenvuoron, jonka olisin käyttänyt eilen
kyselytunnilla, jos olisin puheenvuoron saanut.
Taloudellisen rikollisuuden torjunnassa, totta
kai, tilintarkastajilla on merkittävä asema.
Minä uskon, että sellaisia tilintarkastajia löy-
tyy, joiden hartiat pystyvät kestäämään sen vas-
tuun. Henkilöitä ei valita tilintarkastajiksi tie-
tynlaisiin yhtiöihin, jos heistä on olemassa tietty
riski.

Talousrikollisuutta voidaan vastustaa vain
ennaltaehkäisyllä ja totta kai tutkinnan kautta,
mutta myös puuttamalla yhtiölainsäädäntöön ja
kaupparekisterilainsäädäntöön. Sellaiset firmat,
jotka on perustettu pelkästään rikollisen toimin-
nan tarkoituksissa ilman mitään liikeideaa ja pe-
rustetaan myös monikymmenkertaisia rypäitä
tarpeeseen verrattuna, pitää lainsäädännöllä
kieltää, koska niissä pyritään vain vastuusuhteita
hämärtämään, rikollisen voiton maksimointiin
ja viemiseen pois yhteiskunnan ulottuvilta. Tältä
puolelta lainsäädännöllä pitää tulevaisuudessa ja
nopeastikin pyrkiä siihen, että tätä asiaa kehitet-
tään.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Ed. Polven puheenvuoron
johdosta, joka itsekin on tilintarkastuksen am-
mattilainen, haluaisin todeta lyhyesti sen, että
tilintarkastuslakiehdotus 14 §:ää lukuun otta-
matta ei käsittele julkista sektoria lainkaan. Täs-
sä on kyllä kauppakamarilaitoksen ja keskus-
kauppakamarilaitoksen auktorisoimien tilintar-
kastajien osalta ja itse siitä järjestelmästä ja val-
vonnasta omat säännökset, mutta tässä ei ole
mitään säännöksiä JHTT-tilintarkastajien val-
vonnasta ja järjestelmästä.

Se on otettu aika keinotekoisesti vain yhteen
pykälään tähän lakiin mukaan ajatuksena se,
että jonkin yhtiön omistusperusta ratkaisi sen,
mitä pätevyyttä vaaditaan tilintarkastajilta. Ei

se, että jonkin yhtiön omistaa kunta tai valtio,
ratkaise sitä, mikä on tilintarkastajan pätevyys.
On lähdettävä siitä, että asiaa on valmisteltava
erikseen: KTM:ssä on työryhmä valmistelemas-
sa tätä asiaa siihen varautuen, että järjestelmää
kehitetään.

En minäkään halua esimerkiksi sitä, että jos
minä olen sairas ja minut leikataan, että juristi
leikkaisi minut. Minä edellytän, että se on lääkä-
ri, joka leikkaa. Kyllä yksityisellä puolella edelly-
tetään tilintarkastajilta aivan erilaista pätevyyttä
kuin kunnassa ja valtiolla.

Totean vielä, että kunnallislaki lähtee siitä,
että siellä voi toimia tilintarkastajana vain jul-
kistalouden tilintarkastaja. Sieltä rajataan yksi-
tyisen puolen tilintarkastajat pois. Se voi olla
perusteltua, koska tässäkin laissa lähdetään sii-
tä, että vaaditaan nimenomaan sen alan päte-
vyyttä.

Ed. L u h t a n e n : Arvoisa rouva puhemies!
Lakiesityksen eittämättömänä puutteena voita-
neen pitää todellakin sitä, että se kiinnittää liian
vähän huomiota tilintarkastajien koulutukseen
ja muodolliseen pätevyyteen ja ennen kaikkea
julkishallinnon tilintarkastajien koulutukseen ja
asemaan.

Tästä syystä, rouva puhemies, kannatan ed.
Korhosen tekemää ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Edustajat Häkämies, Hautala ja Salolainen
merkitään läsnä oleviksi.

P u h e m i e s : Yleiskeskustelussa on ed.
Korhonen ed. Luhtasen kannattamana ehdotta-
nut, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn
pohjaksi hyväksyttäisiin vastalauseen mukainen
lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn
pohjaksi hyväksyy talousvaliokunnan mietin-
nön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Kor-
hosen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 92
jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 51. (Ään. 1)

Eduskunta on ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi hyväksynyt talousvaliokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta hallituksen esitykseen sisältyvien

1. lakiehdotuksen 1 ja 2 §, 1 luvun otsikko, 3—8 §, 2 luvun otsikko, 9—15 §, 3 luvun otsikko, 16—22 §, 4 luvun otsikko, 23—27 §, 5 luvun otsikko, 28—40 §, 6 luvun otsikko, 41—46 §, 7 luvun otsikko, 47 ja 48 §, 8 luvun otsikko, johtolause ja nimike,

2. lakiehdotuksen 10 luvun 1, 4 ja 14 § ja luvun otsikko sekä 15 luvun 5 ja 7 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

3. lakiehdotuksen 3, 63, 65, 67, 68 ja 76 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

4. lakiehdotuksen 86, 88, 91, 99, 112 ja 160 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

5. lakiehdotuksen 2 luvun 15 § ja luvun otsikko sekä 10 luvun 1, 3, 8 ja 10 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

6. lakiehdotuksen 38 ja 39 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

7. lakiehdotuksen 12 ja 12 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

8. lakiehdotuksen 43—45, 58 ja 60 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

9. lakiehdotuksen 14 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

10. lakiehdotuksen 56, 59, 61, 65, 69, 154 ja 157 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

11. lakiehdotuksen 48 ja 51 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy talousvaliokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hyökkämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laiksi asumisoikeusyhdistyksistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 16

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä oleva asumisoikeusyhdistöitä käsittelevä laki on sinänsä erittäin hyvä. Minusta on erittäin hienoa, että olemme saamassa vaihtoehdoksi tällaisen uuden asumismuodon. Mutta siihen liittyy tiettyjä riskejä, joihin haluan kiinnittää huomiota.

Ensiksi haluan kertoa siitä, minkälainen tilanne Ruotsissa on tällä hetkellä asumisoikeusyhdistöiden kanssa. Joku aika sitten Keskisuomalainen-lehti käsitteli asumisoikeusyhdistöiden tilannetta ja kuvaa seuraavasti:

”Jopa 400 ruotsalaista asumisoikeusyhdistystä uhkaa mennä konkurssiin tämän vuoden loppuun mennessä. Heinäkuun puoliväliin mennessä asumisoikeusyhdistysten konkurssreja oli jo 65, kun niitä koko viime vuonna oli 46 ja vuonna 90 vain 2. Konkurssien määrä on tällä vuosikymmenellä kaksinkertaistunut vuodesta toiseen ja heittänyt synkän varjon koko asumismuodon päälle.”

Samoin tilannetta kuvataan seuraavasti: ”Eriytyisen vaikeassa asemassa ovat 88—91 valmistuneita asumisoikeushuoneistoja ostanee ihmiset, joilla on maksettavanaan sekä asuntovelka että kallis vuokra. Koska vuokrat ovat korkotuen leikkausten seurauksena jopa kaksinkertaistuneet, asuntoja on mahdotonta myydä edelleen. Esimerkiksi Upsalassa on koko kesän kaupiteltu uusia asumisoikeushuoneistoja kruunun kappalehintaan, mutta halukkaita ostajia/asukkaita ei ole löytynyt. Monet ovat myös vain keränneet tavaransa ja lähteneet, jättäneet asuntonsa ilman korvausta takaisin asumisoikeusyhdistykselle. Koska asumisoikeusasunnossa asuvat ihmiset eivät omista omaa asuntoaan, vaan oman osuutensa yhteisestä omaisuudesta, tyhjillään olevien asuntojen kulut jäävät muiden maksettavaksi, mikä nostaa asukkaiden kustannuksia entises-tään.”

Osittain edellä mainitusta johtuen Ruotsissa on jouduttu tekemään korkotukilainamuutoksia.

Samoin meillä Suomessa on mahdollisuus tehdä tähän alueeseen liittyviä muutoksia. Vuoden 95 alusta on nimittäin myös asumisoikeustuotannonossa mahdollista asuntojen tuottaminen korkotukilainoilla. Korkotukijärjestelmä sopii asumisoikeustuotantoon hyvin sinänsä. Kyse on vain siitä, millaisiin asumiskustannuksiin se johtaa, kun otetaan huomioon lainan korko ja korkotuki. Järjestelmän se on oleellisesti selkeämpi kuin

yhtenäislainajärjestelmä, ja se antaa kiinteistön omistajille ja asukkaille mahdollisuuden ennakoita tulevia asumiskustannuksia.

Kun asumisoikeustuotanto aloitettiin, olivat asumisoikeustalolainan ehdot samat kuin vuokratotalolainoissa ja asumisoikeusmaksu oli 10 prosenttia hankinta-arvosta. Myöhemmin asumisoikeustalojen lainaehdoja muutettiin vuokratotalolainoista huomattavasti. Siihen saakka asumisoikeusasukkaat saivat maksamastaan asumisoikeusmaksusta hyödyn itselleen alempina asumiskustannuksina, jos niitä verrataan sellaisen vuokratalon asumiskustannuksiin, jossa omistaja perii omille varoilleen korkoa.

Rakennuskustannusten nousun, arvonlisäveron ja asumisoikeusmaksuprosentin muuttumisen seurauksena asumisoikeusmaksut ovat nyt aloitettavassa tuotannossa pääkaupunkiseudulla 1 000—1 300 markkaa ja käyttövastikkeet 40—47 markkaa neliöltä kuukaudessa. Kun asukas joutuu maksamaan esimerkiksi 75 neliön kolmiosta asumisoikeusmaksuna lähes 100 000 markkaa ja käyttövastikkeena noin 3 500 markkaa kuukaudessa, ovat asumiskustannukset liian kalliit. Erityisesti 15 prosentin asumisoikeusmaksu on nykyhinnoilla liian korkea. Kun vielä suurin osa ostajista ottaa osan asumisoikeusmaksusta lainana, se lisää asumiskustannuksia. Kun asukas sijoittaa edellä mainitun suuruisen summan asumiseensa, on hänellä oikeus odottaa, että se edes jonkin verran näkyisi muissa asumiskustannuksissa. Pelkällä asumisturvalla ei asumisoikeusmaksun ja käyttövastikkeen suuruutta voi enää riittävästi perustella.

Asumisoikeusasuntojen kysyntä on säilynyt vielä melko hyvänä, mutta oleellisena erona aikaisempaan on se, että ostajiksi tulevien osuus kiinnostuneista kyselijöistä on oleellisesti pienentynyt. Järjestelmä on tullut kuitenkin melko hyvin tunnetuksi ja kiinnostuneita riittää, mutta asumiskustannusten kalleus pelästyttää oleellisesti aikaisempaa enemmän. Asiantuntijoiden jatkuvasti kuulema kommentti on, että 1 000—1 300 markan maksaminen neliöltä olisi jotenkin otettava huomioon myös asumiskustannuksissa. Nykyisillä ehdoilla ja hinnoilla asumisoikeusasuntoja myydään tällä hetkellä ainoastaan erityisen hyvillä paikoilla tai jollain erikoisuksilla. Tästä esimerkkinä voisi olla hyvin Pikku-Huopalahden terrassitalo ja Oulun yhteisöotalo.

On siis syytä miettiä, miten säästämistä voitaisiin motivoida aikaisempaa enemmän. Se on kuitenkin nykyisessä valintajärjestelmässä ongel-

mallista, koska säästämistä ei jononumeron ollessa määrävänä voi tietenkään sitoa tiettyyn asuntoon.

Valintajärjestelmä sinällään toimii hyvin erityisesti alkuperäiseen verrattuna. Järjestelmä on jo nyt osoittanut elinkelpoisuutensa ja asukkaat pitävät kiinteistöistään hyvää huolta, sillä korjaus- ja ilkivaltakustannukset sekä vastikerästit ovat aivan eri luokkaa kuin vuokrataloissa. Tällä asialla on varmasti myöhemmin jopa kansantaloudellista merkitystä. Lisäksi noin 3 000 asunnon asumisoikeustuotannolla asukkaat tuovat rahaa asuntotuotantoon yli 200 miljoonaa markkaa vuodessa. Vuokratotalotuotannossa saman summan joutuvat pääasiassa kunnat sijoittamaan niin sanottuina omina varoina verorahoista.

Kun vuoden 95 alusta käyttöön otettavia korkotukiehtoja valmistellaan, tulisi edellä mainitut näkökohdat ottaa huomioon ja korkotukiehdot määritellä sellaisiksi, että asumisoikeusasunnon ostaja saa myös hyödyn maksamalleen asumisoikeusmaksulle ja että koko asumisoikeustuotannolla on jatkumisen edellytykset. Tämä voitaisiin varmistaa sillä, että asumisoikeusmaksu on 10 prosenttia asunnon hinnasta ja että korkotukiehdot tulisivat asukkaan kannalta katsottuna hieman edullisemmiksi kuin vuokrataloissa.

Toinen asia, johon haluan kiinnittää ja olen kiinnittänyt jo valiokuntakäsittelyn yhteydessä huomiota, on se periaate, että jatkossa näiden yhdistysten perustamismahdollisuudet ratkaisevasti muuttuvat. Se johtaa uuteen tilanteeseen.

Keskisuomalainen-lehdessä oli myös Aso-asunnot Oy:n toimitusjohtaja Eero Saastamoisen haastattelu, ja hän toteaa mm. seuraavaa: ”Ruotsin ongelmat saattavat tulla Suomeenkin, mikäli yhdistykset päästetään tuottamaan ja hoitamaan asumisoikeustaloja liian heppoisin perustein. Eniten esillä ollut kysymys on se, millä keinoin näistä yhdistyksistä saadaan taloudellisesti niin vakavaraisia, että ne kattavat asumisoikeusjärjestelmään liittyvät riskit. Riskit ovat Suomessa vielä suuremmat, koska meillä asumisyhteisöllä on lunastusvelvollisuus. Asukas maksaa asumisoikeudestaan 15 prosenttia asunnon hinnasta. Suomessa asumisoikeusyhtiö on velvollinen maksamaan summan takaisin, kun asukas muuttaa talosta. Takaisinmaksuja pyritään Suomessa turvaamaan rahastolla, jotta mahdolliset riskit katettaisiin. Mutta vakuusrahaston viulut maksaa kukas muu kuin asukas. Tavoitteena on myös ollut, ettei Suomeen perustettaisi talokohtaisia yhdistyksiä kuten Ruotsissa, vaan

yhdistykset huolehtisivat useista taloista. Näin yhdistyksille saataisiin riskinsietokykyyn tarvittavaa kokoa. Silti tulokkaat tuskin ylittäisivät riskinsietokyvyltään tähän saakka asumisoikeusasuntoja rakentaneiden yhtiöiden tasolle. Esimerkiksi Suomen suurimman asumisoikeusyhdistyksen, Asoasunnot Oy:n, osakepääoma on 5 miljoonaa markkaa, ja yhtiö on kerännyt varauksia lähes 4 miljoonaa markkaa. Pienten yhdistysten osakepääoma voisi olla alussa vain 15 000 markkaa.”

Minusta nämä tekijät ovat sellaisia, jotka täytyy ottaa huomioon siinä vaiheessa, kun asumisoikeusyhdistysten taloja ruvetaan rahoittamaan. Tällä hetkellä tämä asia ei sinänsä näy laissa. Jää lainanantajien, käytännössä Aran eli Asuntorahoituksen harkittavaksi se, miten tullaan menettelemään eri hakemusten kohdalla. Laki antaa siinä mielessä Aralle erittäin suuria velvoitteita, ettei jouduttaisi jatkossa siihen tilanteeseen, että vastaavaa kehitystä ja konkurssseja sattuisi meillä samaan tapaan kuin Ruotsissa on käynyt.

Arvoisa puhemies! Toivon, että näihin asioihin tullaan kiinnittämään huomiota. Henkilökohtaisesti vielä mietin sitä, olisiko syytä asian kolmannessa käsittelyssä esittää lausuma, jossa korostetaan nimenomaan asian tätä puolta.

Ed. H a u t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kautto otti hyvin tärkeän puolen puheeksi, kun hän totesi, että asumisoikeusyhdistyksistä saattaa koitua tavattoman suuria taloudellisia riskejä varsinkin silloin, kun ne ovat pieniä. Tässä on sellainen paradoksi, että niitähän on perustettu sen takia, että asukkaat pääsevät asumisoikeusyhdistyksissä kuitenkin vuokra-asukkaita enemmän vaikuttamaan omaan asumiseensa varsinkin silloin, kun näitä taloja rakennetaan, mutta sitten kun skaalaa laajennetaan ja taloudellista riskiä pienennetään, vaikutusmahdollisuudet pienenevät. Tästä voi oikeastaan tehdä vain semmoisen johtopäätöksen, että meidän asuntopoliittisen järjestelmämme erittäin suuriin epäkohtiin asumisoikeusjärjestelmä on pikemminkin jonkinlainen ensiapu kuin kunnollinen ratkaisu.

Suurimmat ongelmat ovat siis ne, että meillä ei ole ollut toisaalta vuokra-asukkailla tarpeeksi suuria vaikutusmahdollisuuksia pohjoismaisesakaan mitassa verrattuna ja toisaalta meiltä puuttuu kohtuuhintainen ja -ehtoinen pitkäaikainen asuntolainoitusjärjestelmä omistusasukkaille. Tässä on yritetty ratkaista kaksi nuorten ihmisten hyvin suurta ongelmaa eikä lopputulos välttä-

mättä ole kovin onnistunut. Se on surullista, koska nimenomaan monet nuoret ovat kokeneet, että asumisoikeusjärjestelmä olisi jotakin, mitä nimenomaan he ovat tarvinneet ja kaivanneet.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on järjestelmä, joka varsinaisen omistusasumisen ja vuokra-asumisen välissä on ollut ja on hyvä täydennys suomalaisen asuntojärjestelmään. Tämä asumistyyppi sopii osalle suomalaisista hyvin, mutta sinällään hyväkään järjestelmä ei riitä, jos virheitä tehdään.

Ed. Kautto korosti sitä, että pitäisi huolehtia siitä, että yhdistysten vakavaraisuus olisi riittävä. Minulla on se arvio, että vakavaraisuus, joka pitää sisällään omat pääomat, ei esimerkiksi niissä tapauksissa tule juuri koskaan riittämään, joissa asuntoja jää tyhjäksi ja hoitovastikkeet jäävät hoitamatta esimerkiksi sen tähden, että asunnon sijainti on huono. Omat varat tulevat hyvin nopeasti syödyiksi, ja jos lisäksi vielä tulee lunastusvelvollisuuksia päälle, ne eivät riitä.

Toisaalta ei pidä ihmisiä myöskään pelottaa sillä, että järjestelmä olisi jotenkin turvaton, koska kukin yhdistyksistä joutuu lain nojalla liittymään asumisoikeusyhdistysten lunastustakuurastoon, joka, niin kuin ed. Kautto viittasi, lopulta lunastuksesta huolehtii.

Mutta vakavaisuuden sijasta vielä tärkeämpää on se, että nyt perustettavissa yhdistyksissä riittää itsessään järkeä tehdä päätöksiä sijoittaa asunnot oikeille paikoille. Mielelläni ainakin itse suosittelun, että vähemmän innostusta ja enemmän realismia silloin, kun yhdistykset päätyvät talojensa rakentamiseen.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan käytettyjen puheenvuorojen perusteella todeta sen, että todellakin sillä, minne rakennetaan, on erittäin suuri merkitys, eli kylmästi pitäisi keskittyä kysyntäpaikkakunnille suurimpiin kohteisiin, jolloin saadaan riittävää volyymia.

Mutta tyyppillistä näitten asuntojen osalta on myös se, että ne ovat luonnollisesti usein nuorten ihmisten asumisratkaisuja. Käytännössä usein todetaan se, että he ovat hyvin vilkasta porukkaa muuttamaan, kun esimerkiksi perustetaan perhe, tai muista syistä eli taloissa on todella aikamoisen trafiikki. Se nimenomaan tulee korostamaan sitä, että näissä yhtiössä tulisi olla volyymia, että ne pystyisivät maksamaan ihmisiä irti tästä asumismuodosta.

Samoin osallistumisesta: On aivan oikein, että

ihmiset voisivat paremmin olla itse suunnittelemassa niitä asuntoja, joihin he tulevat asettumaan. Mutta siinä on tietysti se vaikeus, että asunto on, joka yhdelle ihmiselle on erinomainen, saattaa pikaisen muuton jälkeen tulla perhe, jolle se onkin vähemmän erinomainen. Tällöisiä asioita pitää painottaa. Hyvin erikoisiin ratkaisuihin lähtemisessä on myös erittäin huomattavia riskejä.

Sinänsä olen sitä mieltä, että meillä pitää kokonaisuudessaan kaikissa asumismuodoissa korostaa asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia niin suunnittelu- kuin asumisvaiheessa.

Ed. A i t t o n i e m i: Rouva puhemies! Asumisoikeusyhdistyksen jäsen ei omista yhdistyksen ja talon omaisuudesta yhtään mitään, mutta ei se mitään. Lohdutukseksi voi sanoa, että ei kovanrahan talon omistajakaan, asukas tai osakkeenomistaja omista tippaakaan yhtiön omaisuudesta, hän omistaa vain osakkeet, jotka oikeuttavat tietyn huoneiston hallintaan. No, se nyt oli tällaista knoppologiaa. Se olisi sopinut paremmin vastauspuheenvuoroon taikka ei siihenkään.

Minä en ole koskaan oikein mieltänyt asumisoikeusasuntoja. Minä tiedän, että se on tietty välimuoto tiettyyn asuntotarpeeseen, mutta aivan niin kuin vuokrataloissa myös asumisoikeusasunnoissa on valtavia ongelmia, aivan niin kuin vuokrataloissa, nimenomaan aravavuokrataloissa ja asumisoikeusasunnoissa. Niissähän asuu hirmuisen paljon irrallista väkeä, joka ei sitoudu mihinkään, ja se on juuri se, joka pilaa nämä asumisyhteisöinä.

En ole niin tarkkaan tutkinut lainsäädäntöä, mutta tiedän, että niissä on myös mahdollisuus tietyn tyyppisesti asukasyhdistyksenä osallistua asumisoikeustalon erilaisiin toimintoihin ja toimenteisiin. Näkisin, että tällainen yhdistys on välttämätön, jossa irrallisia yhdistyksen jäseniä pyritään saamaan eräänlaiseen me-henkeen, tämä on meidän talomme, meidän asuntomme jne., eli asumisympäristö, talon hoito ja sillä tavalla, saataisiin yhteiseksi asiaksi. Se olisi hyvin tärkeätä näissä asunnoissa, joissa asujat, kuten aravavuokrataloissakin, ovat irrallisia eivätkä paljon välitä, mihin kuntoon huoneisto jää, kun he lähtevät. Jotakin tällaista pitäisi näihin saada, muuten tulee suuri susi koko asumisoikeusasuntojärjestelmästä.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan aravavuokra-asuntojen

kohdalla korjaustarpeet ovat erittäin suuret ja usein asunnot jätetään tosi surkeaan kuntoon, kun niistä muutetaan pois. Mutta niin kuin puheenvuorossani totesin, nimenomaan yksi asumisoikeusasuntojen hyvä puoli on ollut se, että kun ihmiset joutuvat sijoittamaan niihin 15 prosenttia, jatkossa toivottavasti vain 10 prosenttia omaa rahaa, näitä taloja ja näitä huoneistoja hoidetaan selvästi paremmin kuin puhtaasti vuokra-asuntoina olevia. On todella laskettu, että jatkossa siitä voidaan saada huomattavaa säästöä, koska vaikka kynnyksensä omaan on vain pienikin, se kuitenkin koetaan aivan eri tavalla omaksi ja omaksi asuinyhteisöksi. Tätä merkitystä mielestäni täytyy asumisoikeusasuntojen kohdalla erityisesti painottaa.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kautto vei sanat suustani. Selvä edistysaskel perinteisiin vuokra-asuntoihin nähden on se, että jos asukas satsaa 45 000 markkaa asuntoonsa omaakin rahaa, kyllä siitä paremmin huolta kantaa.

Mutta uudistuksessa on jääty ehkä siinä mielessä puoliväliin, että kun jokin porukka perustaa itselleen yhdistyksen ja vaikka rakennuttaa sillä kerrostalon, tämä yhdistys ei voi kuitenkaan itse valita vuokralaisia vaan vuokralaiset tulevat laajemman jonon kautta. Tässä yhdistysten demokraattisuus ja mahdollisuus vaikuttaa talonsa toimintaan sen keskeisimmässä osassa, asukasvalinnassa, ei ole aivan viimeisen päälle viety.

Ed. M ä k i p ä ä: Arvoisa puhemies! Olisin myös vastauspuheenvuorossani voinut nämä pienet asiat tuoda julki, mutta ainakin minä sain pöydälleni viime viikolla esityksen, että vastauspuheenvuorojen pitäisi olla korjauksia edellisen puhujan puheenvuoroon tai väittämiä. Tulen sen takia puhujakorokkeelle.

Vaikka nyt käsiteltävässäkin laissa on varmaan pieniä puutteita, SMP on ainakin omalta osaltaan hyvin voimakkaasti ajanut asumisoikeusjärjestelmää. Kuten viime keväänä maaliskuussa lähetekeskustelussa puhuin, haluamme luoda Ruotsin ja Norjan mallin mukaisesti asumisoikeusjärjestelmän varsinkin nuorille ihmisille, ja tämä vaihtoehto on vuokra- ja omistusasumisen välillä.

Tämän lain perusteella kehitetään asumisoikeusasunnosta annettuun lakiin perustuvaa asumisoikeusjärjestelmää, perustetaan uusi yhteisömuoto eli asumisoikeusyhdistys. Tämän yhdistyksen toimesta asukkaalla tulee olla nykyistä

suurempi mahdollisuus vaikuttaa omaan asumiseensa ja yhdistysten kautta voisivat asukkaat esimerkiksi vaihtaa eri paikkakunnilla olevien yhdistysten kautta omia asumisoikeusasuntojaan.

Yhdistyksille tulisi myös velvollisuus lunastaa asukkaan asumisoikeus, mikäli sitä ei saataisi muuten myydyksi. Tätä lunastusvelvollisuutta ja muita yhdistykselle aiheutuvia taloudellisia riskejä varten on tarkoitus perustaa asumisoikeusyhdistysten lunastustakuurahasto. Kuuluminen olisi pakollista, ja myös muut asumisoikeustaloja omistavat yhteisöt voisivat liittyä rahastoon. Näitähän on jo muutamia. Niin kuin on todettu, tämäkään ei varmaan mitään asumispulaa poista, mutta kuten olemme voimakkaasti maininneet, tämä on yksi vaihtoehto.

Kun asumisoikeusasuntojärjestelmästä saadaan riittävän laaja vaihtoehto suomalaisille asuntomarkkinoille, meidän mielestämme yksi olennainen asumiseen liittyvä perusratkaisu puuttuu maastamme. Tämä on riittävän pitkät ja halpakorkoiset asuntolainat sellaisille henkilöille, joilla ei ole mahdollisuutta hankkia niin sanottua kovanrahan asuntoa ja lainaa mutta jotka eivät myöskään halua tyytyä asumaan koko elämänsä vuokralla.

Tulisikin pikaisesti laatia valtion turvin järjestelmä, jossa asuntolaina voitaisiin maksaa takaisin 25—40 vuoden aikana siten, että lainojen maksaminen painottuu lainaajan loppupäätä kohden. Jokainen tietää, että kun on lainan maksuja ja lapset ovat pieniä, perhe on perustettu, silloin raha on kaikkein tiukimmilla. Sen tähden olisi erittäin tärkeätä, että kun pariskunta on päässyt elämisen alkuun, lainojen maksukin kohdistuisi pitemmälle ajalle.

Kaiken kaikkiaan — itse en ole valiokunnan työskentelyyn osallistunut — pieniä korjauksia, teknisiä tarkastuksia lukuun ottamatta valiokunta on ollut yksimielinen. Parempaa huomista odottaessa asumisoikeusasunto on rakentava vaihtoehto varsinkin nuorillepareille omaan asuntoon mahdollisimman pienellä alkupääomalla pääsemiseksi, kunhan järjestelmä on riittävän laaja ja epäkohdat poistetaan, mikäli niitä matkan varrella huomataan. Tämä laki luo sille edellytykset, kunhan valtion asuntopolitiikka antaa yhdistyksille vielä riittävät taloudelliset edellytykset.

Ed. O. Ojala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Haluan hieman huomauttaa ed. Mäkipäälle siitä, että näen, että yhteiskunnan ja päätöksentekijöiden velvollisuus on ottaa huomioon jo lakeja säätäessä, että ihmiset eivät joutuisi heräämään kauaista unelmista karuun arkeen. Tässä yhteydessä on hyvin tärkeätä nimenomaan se, että taloudelliset vastuut rakennetaan sellaisiksi, että ihmiset ne kestävät.

Meillä on tarpeeksi viime vuosina ollut surullisia esimerkkejä siitä, että ihmiset menettävät asuntonsa ja jäljellä on ainoastaan satojen tuhansien markkojen lainat, joiden kanssa elää velkavankeudessa lopun elämänsä. Siinä mielessä myös tämän lain yhteydessä on kuitenkin pakko vakavasti ottaa huomioon se, miten ihmiset tulevat kustannukset kestämaan.

Sinänsä kaikki eivät halua asua edes tällaisessa kynnyksellisessä vuokra-asunnossa, joksi asumisoikeusasunnon voi oikeastaan määritellä, vaan haluavat omaa asuntoa. Meillähän on hyvin toiminut aravajärjestelmä, ja se voisi toimia hyvin jatkossakin, jos me teemme siihen sisäisiä muutoksia eli muutamme yhtenäislainajärjestelmän, joka nyt on pääomittava, ehkä jollakin tavalla myös myös niille pohjille, minkälaisena se toimi aikaisemmin. Siihen tarvitaan muutosta ja siitä pitäisi luoda järjestelmä, joka juuri painottuisi enemmän viimeisille lainavuosille.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, 1 luvun otsikko, 3—6 §, 2 luvun otsikko, 7—10 §, 3 luvun otsikko, 11—30 §, 4 luvun otsikko, 31—41 §, 5 luvun otsikko, 42—50 §, 6 luvun otsikko, 51—54 §, 7 luvun otsikko, 55—61 §, 8 luvun otsikko, 62—71 §, 9 luvun otsikko, 72—75 §, 10 luvun otsikko, 76—83 §, 11 luvun otsikko sekä 84 ja 85 § ja 12 luvun otsikko, johtolause ja nimike, toisen lakiehdotuksen 2, 16 ja 19 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, kolmannen lakiehdotuksen 1 ja 33 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, neljännen lakiehdotuksen 3, 13 c, 14, 15 ja 18 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä viidennen lakiehdotuksen 7 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Valtioneuvoston päätös raakasokerin tullin väliaikaisesta alentamisesta

Ainoa käsittely
Valtioneuvoston päätös n:o 2
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1993

Ainoa käsittely
Kertomus n:o 5
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotukset laeiksi Oulun yliopistosta annetun lain ja Lappeenrannan teknillisestä korkeakoulusta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 83
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 116
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 20

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 20.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laeiksi työ- ja kansaneläkelainsäädännön muutoksenhakusäädösten uudistamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 117
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 21

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 118
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 22

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 22.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

_____
Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan:

11) Hallituksen esitys n:o 165 laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

maa- ja metsätaloustieteiden valiokuntaan:

12) Hallituksen esitys n:o 166 laiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

13) Hallituksen esitys n:o 167 laiksi Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta sekä laiksi Suomen kalastusvyöhykkeestä annetun lain muuttamisesta

maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

14) Hallituksen esitys n:o 168 kasvinsuojelulaiksi

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

15) Hallituksen esitys n:o 169 taimiaineistolaisiksi

maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto:

16) Hallituksen esitys n:o 170 laiksi torjunta-ainelain muuttamisesta

sosiaali- ja terveystaloustalokuntaan:

17) Ed. Kohijoen ym. lakialoite n:o 49 laiksi soti-lasvammalain 6 §:n muuttamisesta

18) Ed. Kohijoen ym. lakialoite n:o 50 laiksi työn-tekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta sovel-tamisesta vuonna 1995 annetun lain 2 §:n muuttami-sesta

19) Ed. Kohijoen ym. lakialoite n:o 51 laiksi kan-saneläkelaisissa säädettyjen eläkkeiden ja avustus-ten sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1995 annetun lain 2 §:n muuttamisesta

taloustalokuntaan:

20) Ed. Laaksosen ym. lakialoite n:o 52 laiksi kaupparekisterilain 1 ja 16 §:n muuttamisesta

21) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9 (HE 122)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuk-sen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysis-tunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.12.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio